

Regeringen vil straffe 12-årige børn, der har diagnoser - den burde hjælpe dem

Af Anna Furbo Rewitz, udviklingskonsulent i ADHD-foreningen

Regeringen vil kriminalisere børn, der for en dels vedkommende har langt mere brug for omsorg og behandling af deres diagnoser

Regeringen har fremlagt en reform til indsatsen mod ungdomskriminalitet, som hedder "Alle handlinger har konsekvenser". Den handler om "unge i fødekæden til den hårde kerne af kriminelle", som "vender det store fællesskab ryggen". Med reformen vil regeringen indføre en "ungelavalder", som betyder, at børn ned til 12 år skal kunne stilles for et nyt ungdomskriminalitetsnævn. Ca. 700 børn og unge på 12-17 år angives at være i fødekæden til den hårde kerne af unge kriminelle.

Forslaget ser i sin enkelthed således ud: Når en ung under den kriminelle lavalder bliver pågrebet og mistænkt for kriminalitet af politiet, skal politiet vurdere, om den unge er et led i fødekæden. Hvis ja, stilles den unge hurtigt for nævnet, som sjovt nok også består af en fra politiet samt en fra kommunen og en dommer. Nævnet vurderer skyldsspørgsmålet (uden advokat eller bisidder) og fastsætter konsekvensen, som kan være alt fra vask af brandbiler (dog ikke politibiler) og fjernelse af graffiti til fjernelse fra hjemmet og ophold på en sikret institution.

Jeg mener vi bør stoppe op og se på, hvad det er for nogle børn og unge mennesker, der er tale om. De ca. 700, som regeringen vil stille til øget ansvar med det nye kriminalitetsnævn, må forventes at være blandt de allermest udsatte børn og unge i Danmark. Mange er omsorgssvigtede, har mislykkede skoleforløb, brudte familierelationer, overgreb og fattigdom i bagagen. De har ofte afhængighedsproblemer og diagnoser. Det vil således formentlig i høj grad være børn og unge fra meget alvorlige mangelfulde og afvigende omsorgsmiljøer – børn som er født til en svær opvækst. Det er ikke børn og unge, der vender fællesskabet ryggen, som forslaget skriver. Det er børn, der har stået udenfor fællesskabet hele deres liv.

Det betyder selvfølgelig ikke, at de må begå kriminalitet. Men det betyder i høj grad noget for, hvordan vi skal gribe ind. Om vi er omsorgsfulde og forebyggende i vores tilgang til denne gruppe – eller om vi er kolde og sanktionerende. Børn og unge holdes ikke ude af kriminalitet ved at vi sætter mere straffende ind i en tidligere alder. Børn og unge holdes ude af kriminalitet ved at vi sætter mere støttende ind i en tidligere alder. Det gælder især for dem med ADHD.

Generelt er unge med ADHD overrepræsenterede i alle de kedelige statistikker: Manglende uddannelse, arbejdsløshed, teenagegraviteter, trafikulykker, misbrug, osv. Og det gælder selvfølgelig også for kriminalitet. Jeg tør derfor godt antage, at børn og unge med ADHD vil være stærkt overrepræsenteret i blandt de 700 på 12-17 år. Diagnosticeret eller udiagnosticeret.

Undersøgelser fra Sverige og andre lande har vist, at 30-50% af de indsatte i fængslerne opfylder diagnosekriterierne for ADHD. Mennesker med ADHD har en nedsat mængde og virkning af nogle af signalstofferne i hjernen. Det gør, at de er mere uopmærksomme, mere hyperaktive og mere impulsstyrede end andre mennesker. De har problemer med at overskue sammenhængen mellem årsag og virkning. De er ofte rastløse, stressbelastede og har svært ved at holde fokus. ADHD er således et usynligt handicap.

Det antages, at 3-5 % af en børneårgang har ADHD. ADHD er medfødt, og arveligheden fra forælder til barn er høj. Børn og unge med ADHD har en forsinket modning af hjernens kognitive funktioner og kan være op til 4 år bagud i deres mentale udvikling. De har ofte svært ved at indgå i skolen, og familien kan være meget konfliktfyldt. Mange børn med ADHD vokser op med manglende forståelse for deres vanskeligheder og adfærd og får masser af skæld ud og nederlag. 85 % af børn med ADHD har mindst én ekstra diagnose, mens ca. 65 % har mindst to. Det er primært adfærdsforstyrrelser, indlæringsvanskeligheder, søvnforstyrrelser og angst.

På grund af deres mange vanskeligheder føler mange børn med ADHD sig ensomme, anderledes og forkerte. De har ikke nogen at være sammen med i frikvartererne og efter skole, og de passer ikke ind i fritidsaktiviteterne og ungdomsklubberne. VIVE lavede i 2011 en undersøgelse blandt børn med funktionsnedsættelser og fandt, at 11-årige med ADHD har 50 gange lavere odds end deres jævnaldrende for at have mindst én god ven. Det skyldes ifølge forskerne, at "børn med ADHD er markant mindre vellidte blandt kammeraterne pga. deres til tider afvigende adfærd".

Er der noget at sige til, at de kan ende med at finde anerkendelse og fællesskab i marginaliserede miljøer? Og hvad hjælper det så at vaske brandbiler? Eller blive sendt på institution? Det er stærkt bekymrende, at forslaget til reformen ikke nævner viden om diagnoser eller behovet for udredning og pædagogiske indsatser som et vigtigt led i at få de unge på rette spor.

Hvis vi stiller mennesker ned til 12 år til ansvar foran et kriminalitetsnævn, sanktionerer og kriminaliserer vi børn, der endda for norges vedkommende er endnu yngre rent kognitivt. Som måske er børn med et usynligt handicap, nogle opvækstbetingelser og nogle symptomer, der er medvirkende årsag til, at de er endt i kriminalitet. Børn som bør beskyttes ekstra i forhold til menneskerettigheder og børnekonventionens bestemmelser.

Hvis vi vil nedbringe antallet af ungdomskriminelle, er der brug for noget andet. Vi skal bruge pengene på forebyggelse i familierne og på tidlig opsporing. På at udbrede viden om diagnoser og de rette redskaber på seminarierne og i skolerne. Og vi skal satse mere på psykosociale indsatser rundt om børnene og deres familier – fx i form af forældretræningsindsatser. Alt sammen noget, der også hjælper de kommende generationer, som ikke er født eller fyldt 12 år endnu.

Retorikken i forslaget viser en tankegang om, at børn gør det godt, når de vil. Nej, børn gør det godt, når de kan. Og hvis de ikke kan, skal de voksne hjælpe. Og det gør man ikke ved at skrue op for konsekvenser og straf og ned for omsorg, hjælp og retssikkerhed. Endda overfor en børnegruppe ned til 12 år, der kæmper med svigt og diagnoser. Så er det nogle helt andre store fisk, der æder de unge, end dem regeringen tænker på.

